

Recenze a krátké zprávy

Orofaciálna a bazálna stimulácia

Kateřina Jehličková

Fábiánová, A. (2014). *Orofaciálna a bazálna stimulácia*. Havlíčkův Brod: Tobiaš. ISBN 978-80-7311-145-8

Adelaida Fábiánová vystudovala obor klinická logopedie na Univerzitě Komenského v Bratislavě, pracovala v Univerzitní nemocnici v Bratislavě s pacienty s různými neurologickými poruchami, v Pedagogicko- psychologické poradně u dětí předškolního a školního věku. V Adeli Medical Center v Piešťanech působí od jeho založení a úspěšně se věnuje specifické logopedické intervenci pacientů s poškozením centrálního a periferního nervového systému. Svoje praktické poznatky shrnula ve své rigorózní práci. Působí jako odborný garant v odboru klinická logopedie.

Publikace Adelaidy Fábiánové zprostředkovává komplexní pohled na techniky orální, orofaciální a psychomotorické stimulace, popisuje raný vývoj dítěte s důrazem na odchylky v psychomotorickém vývoji a praktickou aplikaci intervence dokládá v kazuistikách.

Pro rozvoj osobnosti dítěte je nejcitlivější období raného dětství, raná stimulace výrazným způsobem ovlivňuje celkový vývoj dítěte. Rozvoj jednotlivých oblastí psychomotorického vývoje se rozvíjí postupně se vzájemnou interakcí. Pokud stimulujeme a zdokonalujeme jednu oblast, zároveň podporujeme vývoj jiné oblasti.

Kniha je členěna do tří hlavních částí. První část teoreticky popisuje obvyklý raný vývoj dítěte, odchylky v psychomotorickém vývoji a možné varovné signály abnormálního vývoje. Ve druhé části se autorka zabývá různými koncepty, které stimulují a podporují vývoj motoriky, psychomotoriky, orální a orofaciální oblasti. Třetí část se věnuje výsledkům dlouhodobého výzkumu a kazuistikám, kde Fábiánová uplatňuje výsledky jejího pozorování v průběhu odborné praxe v rehabilitačním centru Adeli. Soustředí se na aplikaci bazální stimulace v kombinaci s oromotorickou a orofaciální stimulací u dětí v raném věku.

První část se postupně věnuje vývoji vnímání, komunikace, motoriky a pohybů orofaciální soustavy, ale také upozorňuje na varovné signály ve vývoji řeči, při patologických změnách artikulačních orgánů a při mentálních deficitech. Kapitoly, které se zaměřují na raný vývoj, poukazují na důležitost fyziologické činnosti orgánů participujících na elementárních činnostech řečových subsystémů (sání, žvýkání, polykání, řeč). Bez adekvátního pohybu jazyka a měkkých částí ústní dutiny může být dítě přímo ohrožené na životě v důsledku vážných problémů při příjmu potravy. Pohyb, vnímání a komunikace se navzájem ovlivňují, v konečném důsledku má jejich rovnováha vliv na celkový vývoj dítěte a tvoří tak základní pilíře konceptu bazální stimulace.

Jednotlivé koncepty stimulace a podpory motoriky, psychomotoriky apelují na nutnost bezprostřední diagnostiky ihned po narození dítěte a s tím související okamžité zahájení rehabilitační péče. Procesy, které se u zdravého dítěte spouštějí automaticky (na základě senzomotorické aktivity), u dětí s psychomotorickým opožděním musí být iniciované speciálním pedagogem, logopedem a v neposlední řadě rodičem. Základním principem je respektování ontogenetických vývojových stupňů a stádií a navození optimálního držení a cvičení dítěte v různých polohách bez patologické odezvy svalové aktivity. Jednotlivé kapitoly blíže charakterizují metodiky Bobath konceptu, konceptu bazální stimulace, nadstavbové prvky bazální stimulace a stimulace percepce. Techniky orální a orofaciální stimulace připravují dítě nejen na perorální příjem potravy, ale také na samotnou artikulaci. Autorka popisuje všeobecné podpůrné stimulační techniky (chuťové, termální), ale také specifické techniky, které jsou součástí aktivních (sání, žvýkání, polykání, aj.) a pasivních orofaciálních cvičení (plošné, bodové a dráhové techniky, techniky desenzibilizace).

Poslední část seznamuje čtenáře s výsledky pozorování po dobu dlouholeté odborné praxe v oblasti bazální stimulace v kombinaci s oromotorickou a orofaciální stimulací u dětí v raném věku. Všechny pozorované děti byly ve věku od 10 měsíců do 36 měsíců, celkový počet 72 dětí. U všech dětí psychomotorický vývoj výrazně zaostával oproti fyzickému vývoji, v klinickém obraze dominovaly známky spasticity anebo hypotonie. Skupina dětí byla rozdělena na dvě poloviny – v jedné skupině probíhala standardní logopedická intervence se zaměřením na orofaciální a intraorální stimulaci, v druhé skupině byla intervence kombinovaná s konceptem bazální stimulace. „Na základě výsledků jednotlivých skupin pozorování je zřejmý výrazný vliv bazální stimulace na urychlení pozitivní terapeutického účinku oromotorické a orofaciální stimulace. V konečném důsledku byl rozdíl až 44% ve prospěch skupiny s bazální stimulací“ (Fábiánová, 2014, s. 106). Dále se Fábiánová zabývá různými faktory, které mají vliv na výsledky pozorování ve vztahu k věku, pohlaví, využití diagnosticko-terapeutických materiálů. Výsledky dokládá čtyřmi kazuistikami, kde podrobně popisuje průběh terapie, na závěr hodnotí úspěšnost intervence. Velký důraz klade na vytvoření příznivě působící celkové atmosféry – pozitivní emoční vztah mezi terapeutem a klientem, navození pocitu bezpečí a důvěry. Očekávaný terapeutický výsledek je determinovaný kvalitou interdisciplinární spolupráce, která ovlivňuje pozitivní výsledný efekt terapie.

Publikace Adelaidy Fábíánové s názvem Orofaciální a bazální stimulácia je jedinečná tím, že nabízí komplexní přehled všeobecných a speciálních technik a metod, které se aplikují při orofaciálních dysfunkcích v kombinaci s bazální stimulací. Popisuje i nové metody a koncepty v praxi, různorodé postupy léčby směřující ke zlepšení kvality života, přičemž jedním z konceptů je bezpochyby bazální stimulace. Kniha je psaná odborným jazykem a tím je určena speciálním pedagogům, logopedům, jiným odborníkům, kteří se chtějí docílit pozitivního výsledného efektu komplexní terapie.

Kontakt

Mgr. Kateřina Jehličková

Ústav speciálněpedagogických studií

Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Žižkovo nám. 5

771 40 Olomouc

E-mail: kata.trojanova@post.cz